

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ✓

ผู้วิจัย เสนอ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้อง ✓

การขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานนับเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะเป็นการจัดเพื่อยกระดับการศึกษาของประชาชนทั่วประเทศให้ได้รับการศึกษาสูงขึ้นเพื่อให้ทันกับการปรับตัวต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของคนไทยปัจจุบัน

✓ ฉันทวิทย์ สุชาติานนท์ (2533 : 25 - 28) ได้สรุปสาระสำคัญของปญญาโลกว่าด้วย การศึกษา เพื่อปวงชนไว้ดังนี้

ในการประชุมระดับโลกว่าด้วยการศึกษาโดยมีรัฐบาลไทยเป็นเจ้าภาพเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2533 ที่ประชุมประกอบด้วยคณะผู้แทนจาก 158 ประเทศได้ร่วมรับรองปญญาโลกว่าด้วย การศึกษา เพื่อปวงชนโดยมีสาระสำคัญสรุปได้ 10 ประการดังนี้

- ① เป็นการสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานของปวงชน
- ② เป็นมุมมองใหม่สำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในอนาคต เพื่อให้สอดคล้องกับ ความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของการสื่อสารและการไหลของข้อมูลข่าวสาร
- ③ เป็นความเสมอภาค และการให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ครอบคลุมเด็ก สตรี และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ตลอดจนการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้ ดียิ่งขึ้น
- ④ เป็นการเน้นเรื่องกระบวนการเรียนรู้ใหม่มากยิ่งขึ้น
- ⑤ เป็นการขยายขอบข่ายและวิธีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เกิดความคล่องตัว

สำหรับเด็กและผู้ใหญ่ โดยคำนึงถึงแนวคิดที่ว่า การเรียนรู้เริ่มเมื่อแรกเกิดและจะต่อเนื่องไปตลอดชีวิต

6. เป็นการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมและเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้
 7. เป็นความร่วมมือด้านกำลังคน งบประมาณ ระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องของระหว่างระดับการศึกษาและระหว่างภาครัฐบาลกับเอกชนและองค์กรต่าง ๆ รวมไปถึงชุมชนท้องถิ่น
 8. เป็นการสนับสนุนจากรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเชิงนโยบายด้านการศึกษาและด้านอื่น ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมและเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนพร้อมที่จะเรียนรู้และนำไปใช้ประโยชน์ให้เกิดแก่สังคม
 9. เป็นการระดมสรรพกำลังและทรัพยากร
 10. เป็นการผนึกกำลังระหว่างประเทศให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก
- แนวปฏิบัติ เพื่อตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานของแต่ละประเทศให้ดำเนินการดังนี้
1. ให้แต่ละประเทศกำหนดเป้าหมายเพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประสบความสำเร็จภายในปีพ.ศ. 2543 (ค.ศ. 2000)
 2. กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญไว้ เพื่อการดำเนินงานต่อไป
 3. ประเมินความต้องการด้านการศึกษา และวางแผนการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน
 4. พัฒนานโยบายด้านอื่น ๆ ปรับปรุงการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 5. กำหนดนโยบายด้านอื่น ๆ ให้สนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อ
- ปวงชน
6. ปรับปรุงกำลังความสามารถด้านการจัดการ การวิเคราะห์และเทคโนโลยีที่จำเป็น
 7. แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประเภทของการสื่อสาร
 8. ระดมสรรพกำลังและทรัพยากรต่าง ๆ สำหรับนำไปใช้เพื่อการจัดการศึกษาเพื่อ
- ปวงชน

นโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชน

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2537 : 9) ได้กำหนดนโยบายที่ครอบคลุมการจัดการศึกษาของประเทศในระยะยาวทุกด้าน เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น มีแนวนโยบายดังนี้

1. การขยายโอกาสทางการศึกษาและยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชน
 - 1.1 ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการบริการเพื่อเตรียมความพร้อมอย่างน้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา
 - 1.2 จัดการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึง มีคุณภาพและสะดวกแก่ผู้เรียน สำหรับสถานศึกษาของรัฐและท้องถิ่นจะต้องจัดให้เปล่า การจัดการศึกษาระดับใดให้เป็นการศึกษาภาคบังคับให้เป็นการเฉพาะ
 - 1.3 ให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของปวงชน รัฐพึงเร่งรัดและขยายการขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชนอย่างทั่วถึง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น
 - 1.4 สนับสนุนการบริการการศึกษาให้แก่ผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม ผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจและอารมณ์ ให้กว้างขวางและทั่วถึงโดยเร็ว
2. พัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาและการจัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.1 จัดการศึกษาและส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการของเด็กตามสภาวะความต้องการพื้นฐาน ตามวัยตั้งแต่ปฐมวัย และการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์
 - 2.2 ปฏิรูปการฝึกหัดครูและการพัฒนาครูประจำการ โดยมุ่งให้เป็นการพัฒนาวิชาชีพเฉพาะ เพื่อสร้างจิตสำนึกของความเป็นครู พัฒนาความรู้ความสามารถทั้งทางวิชาชีพครูและวิชาการให้ได้มาตรฐาน และยกฐานะของวิชาชีพครูให้สูงขึ้น
 - 2.3 ปรับปรุงเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนการสอนทุกระดับและทุกประเภท การศึกษาให้สนองต่อหลักการและสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้
 - 2.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกระดับ รวมทั้งประชาชนโดยทั่วไปมีความรู้ความสามารถ

ในการใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมเพื่อการสื่อสาร เพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาความคิด
องค์ความรู้และเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมของชาติ

2.5 ส่งเสริมให้มีการเรียนภาษาต่างประเทศ ที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศอย่าง
กว้างขวางเพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าและการติดต่อสื่อสารในด้านวิชาการ การค้าความสัมพันธ์
ระหว่างประเทศ และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม

2.6 ส่งเสริมการวิจัยและการพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและองค์
ความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเนื้อหาสาระกระบวนการเรียนการสอน
และต่อการส่งเสริมการเรียนรู้

2.7 ส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร นักบวช และบุคลากรทางศาสนา
เพื่อให้สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นผู้นำในการปลูกฝังคุณธรรม ศีลธรรม และค่านิยมที่
เหมาะสมให้แก่บุคคลและสังคม

3. การสร้างเครือข่ายของการเรียนรู้เพื่อให้ประชาชนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3.1 จัดระบบเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสได้เรียนรู้อย่าง
กว้างขวางและต่อเนื่องตลอดชีวิต

3.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เพื่อขยายบริการ
การศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนและกระจายความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ไปสู่วงกว้างได้อย่างรวดเร็ว

4. ระดมสรรพกำลังเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชน

4.1 ส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทของครอบครัว ชุมชน สถาบันสังคมอื่นและสื่อ
มวลชนให้มีส่วนร่วมในกระบวนการของการศึกษา การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ
สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.2 ส่งเสริมให้เอกชนจัดการศึกษาทุกระดับเพิ่มขึ้น ให้มีอิสระและความคล่องตัว
ในการบริหารและการจัดการ สามารถพึ่งตนเองได้ โดยรัฐให้การสนับสนุนด้านวิชาการ ทรัพยากร
การอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานและรับรองมาตรฐาน

4.3 ระดม จัดสรร และใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเป็น
ธรรม

นโยบายการศึกษาของรัฐบาลปัจจุบัน

ในการแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2539 ในเรื่องนโยบายการศึกษาว่า

รัฐบาลมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขยายโอกาสให้ทั่วถึงคนทุกกลุ่ม เพื่อให้การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคน ให้มีขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และเป็นแรงผลักดันที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองโดยจะดำเนินการ

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 12 ปี โดยจะให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษแก่ ผู้ยากจน ผู้ด้อยโอกาส และผู้บกพร่องทางร่างกายและปัญญาตามความจำเป็น
2. ขยายการจัดการศึกษาชั้นอนุบาล หรือก่อนประถมศึกษา เพื่อให้เด็กกลุ่มอายุ 3 - 5 ขวบ ได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง
3. ขยายการจัดการศึกษานอกระบบทั้งสายสามัญ และสายอาชีพอย่างกว้างขวาง เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในวัยแรงงานได้พัฒนาตนเอง และได้รับการศึกษาพื้นฐานเพิ่มขึ้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย และอาชีวศึกษา
4. ปฏิรูปการอาชีวศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น โดยให้สถานศึกษา และสถานประกอบการร่วมมือกันจัดการศึกษาอย่างใกล้ชิด ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และเน้นการสร้างนิสัยความรับผิดชอบให้สูงขึ้น ตลอดจน พัฒนาวิทยาลัยเกษตรกรรม ให้เป็นสถาบันทางการเกษตร และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อรองรับการพัฒนาเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมการเกษตรได้อย่างเต็มที่
5. ส่งเสริมให้ประชาชน และผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาอย่างใกล้ชิด
6. ส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนเอกชน เพื่อยกระดับคุณภาพให้ได้มาตรฐานผ่านกองทุนเงินกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำ และใช้บัตรการศึกษาสำหรับคนยากจน เพื่อสนับสนุนให้โรงเรียนเอกชนได้ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐเพิ่มมากขึ้น
7. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งเร่งรัด

แก้ไขปัญหานี้ของครู

8. เพิ่มสัดส่วนงบประมาณ เพื่อการลงทุน และการพัฒนาการศึกษาให้สูงขึ้น
9. ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทในการวิจัย และพัฒนาในด้านต่าง ๆ รวมทั้งให้มีการจัดการศึกษา ที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมากยิ่งขึ้น
10. ขยายโอกาสอุดมศึกษาไปยังภูมิภาคอย่างมีคุณภาพ ด้วยการจัดตั้งกองทุนเงินกู้ยืม ให้ภาคเอกชน เพื่อจัดตั้งหรือขยายสถาบันอุดมศึกษา เอกชนไปยังภูมิภาค
11. สนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาให้ผลิตบัณฑิตให้มีปริมาณ และคุณภาพที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ รวมทั้งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นและภูมิภาค และสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ

เป้าหมายและแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ .

2537 : 11) ได้ตั้งเป้าหมายและแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชนไว้ 9 ประการ ดังนี้

เป้าหมายที่ 1 ขยายบริการการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือของประชากรหญิง และชายในกลุ่มอายุ 14 - 50 ปีให้ได้ทั่วถึงภายในปี พ.ศ. 2544

แนวทางการดำเนินงานสำหรับเป้าหมายที่ 1

1. จัดและขยายการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายโดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ข้อจำกัดของผู้เรียน เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทห่างไกล เขตภูเขาและชายแดน รวมทั้งเด็กที่ต้องย้ายถิ่นตามผู้ปกครอง ให้สามารถได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

2. ขยายบริการส่งเสริมการรู้หนังสืออย่างทั่วถึง เช่น ส่งเสริมให้ชุมชนและสถาบันในชุมชนจัดบริการที่อ่านหนังสือในรูปแบบต่าง ๆ ให้ครบทุกหมู่บ้าน สนับสนุนให้สถานประกอบการจัดบริการส่งเสริมการรู้หนังสือแก่ลูกจ้างหรือพนักงาน เช่น ส่งบุคลากรไปช่วยเหลือทางด้านวิชาการลดภาษีแก่สถานประกอบการที่จัดบริการส่งเสริม เป็นต้น

3. ประชาสัมพันธ์และรณรงค์เพื่อกระตุ้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรู้หนังสือ

อย่างกว้างขวาง เช่น ส่งเสริมและกระตุ้นการให้คนในครอบครัวและชุมชนสอนหนังสือกันเองและส่งเสริมให้สื่อมวลชนทุกประเภท รมรงค์และกระตุ้นจิตสำนึกให้บุคคลในสังคมและชุมชนเห็นความสำคัญของการรู้หนังสืออย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

เป้าหมายที่ 2 ขยายบริการการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อให้เด็กที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นครบถ้วน ภายในปี พ.ศ. 2544

แนวทางการดำเนินงานสำหรับเป้าหมายที่ 2

1. ขยายการบริการการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้เด็กที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างทั่วถึง เช่น ขยายบริการการศึกษาในรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายมากขึ้น จัดทำแผนระยะยาวขยายโอกาสทางการศึกษาและแผนกำหนดที่ตั้งสถานศึกษา (School Mapping) และมีกรนำแผนดังกล่าวมาใช้อย่างจริงจังเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินงาน

2. จัดการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของถิ่นและความแตกต่างของบุคคล และให้สนองกับความต้องการของผู้เรียน เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กมีรายได้ระหว่างเรียน เป็นต้น

3. ประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในลักษณะที่เป็นรูปธรรมตั้งแต่ระดับชาติ ลงไปถึงระดับท้องถิ่นโดยสนับสนุนให้สื่อมวลชนและองค์กรในชุมชน เช่น วัด สภาตำบล รับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์และรณรงค์อย่างเข้มแข็ง และมีระบบการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษาและการให้บริการ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้สูงขึ้นและทัดเทียมกัน เช่น จัดทำเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของสถานศึกษาและจัดทรัพยากรให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อให้โรงเรียนขนาดเล็กพัฒนาคุณภาพได้มากขึ้น วิจัยและพัฒนา รูปแบบและวิธีการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

เป้าหมายที่ 3 ขยายบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้ด้อยโอกาสเป็นพิเศษโดยเฉพาะกลุ่มคนพิการ เด็กยากจนเด็กในพื้นที่ห่างไกลและเด็กเร่ร่อนเด็กที่ถูกใช้แรงงานสตรีด้อยโอกาสและเด็กไร้สัญชาติ โดยจัดให้กว้างขวางเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 2.5 เท่า ภายในปี พ.ศ. 2544

แนวทางดำเนินงานสำหรับเป้าหมายที่ 3

1. สร้างระบบข้อมูลของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสต่าง ๆ ในระดับหมู่บ้านขึ้นมาจนถึงระดับประเทศ โดยมีหน่วยงานหลักในการสำรวจและสร้างระบบการจัดการเก็บข้อมูลของผู้ด้อยโอกาสต่าง ๆ และให้สถานศึกษาสำรวจจำนวนเด็กด้อยโอกาสที่ไม่ได้รับการศึกษาที่มีอยู่จริงในระดับหมู่บ้านควบคู่กันไปกับการสำรวจเพื่อเกณฑ์เข้ารับการศึกษาภาคบังคับ
2. ขยายบริการการศึกษาและพัฒนารูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับกลุ่มคนพิการให้สามารถได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น
3. ขยายบริการการศึกษาและพัฒนารูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายสำหรับผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเด็กยากจน เด็กในพื้นที่ห่างไกลและชนต่างวัฒนธรรม เด็กในชุมชนแออัด เด็กในแหล่งก่อสร้าง เด็กเร่ร่อน เด็กที่ถูกใช้แรงงานและสตรีผู้ด้อยโอกาส

เป้าหมายที่ 4 ขยายบริการการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างน้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ภายในปี พ.ศ. 2544

แนวทางการดำเนินงานสำหรับเป้าหมายที่ 4

1. จัดและขยายบริการการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยให้ทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทห่างไกลและในชุมชนแออัดทุกจังหวัด เช่น ให้โรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงเรียนของรัฐและท้องถิ่นจัดบริการเตรียมความพร้อมเด็กอย่างน้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา โดยจัดให้สอดคล้องกับสภาพของชุมชนท้องถิ่น สนับสนุนให้องค์กรพัฒนาเอกชน ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนต่าง ๆ จัดและขยายบริการอบรมเลี้ยงดูเด็กในรูปแบบที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนแออัด แหล่งก่อสร้าง สถานประกอบการโดยรัฐให้ความช่วยเหลือและสร้างแรงจูงใจในรูปแบบต่าง ๆ และระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ จากภาครัฐ เอกชน ชุมชน เพื่อให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แก่เด็กให้มากขึ้น เช่น อาหารกลางวัน อาหารเสริม และเครื่องเล่นกีฬาที่เสริมพัฒนาการของเด็ก เป็นต้น
2. พัฒนาคู่มือภาพของการจัดบริการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา เช่น จัดหาครูและผู้ดูแลเด็กที่มีความรู้ความสามารถ และอบรมครูผู้ดูแลเด็กให้มีความรู้และทักษะใน

การอบรมเลี้ยงดูเด็ก จัดทำคู่มือครูและผลิตสื่อสำหรับครู ผลิตอุปกรณ์เครื่องเล่นและสื่อที่ช่วยเสริมพัฒนาการของเด็กให้มากขึ้น มีมาตรการจูงใจให้เอกชนผลิตสื่อที่มีคุณภาพสำหรับเด็ก เพิ่มค่าตอบแทนและสวัสดิการให้แก่บุคลากรที่ทำหน้าที่ดูแลเด็กให้มากขึ้น และจัดทำเกณฑ์ขั้นต่ำของการจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อมแก่เด็ก เป็นต้น

เป้าหมายที่ 5 ขยายการบริการการให้การศึกษาอบรมเกี่ยวกับการมีครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูเด็กทั้งในด้านโภชนาการและจิตวิทยาพัฒนาการในรูปแบบต่าง ๆ โดยดำเนินการอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

แนวทางการดำเนินงานสำหรับเป้าหมายที่ 5

1. สนับสนุนให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและ เอกชนให้การศึกษาและฝึกอบรมเกี่ยวกับครอบครัวศึกษาและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก รวมทั้งจัดกิจกรรมและบริการเพื่อให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกต้องทั้งในด้านการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา โดยให้สถานศึกษาประสานงานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกต้องปรับปรุงเนื้อหาสาระของหลักสูตรทุกระดับเพิ่มให้ความรู้แก่เยาวชนในเรื่องครอบครัวศึกษาเพศศึกษา และการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

2. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับครอบครัวศึกษา เพศศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กให้กว้างขวาง โดยผ่านสื่อมวลชน และการให้บริการความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ให้มากขึ้น เช่น ส่งเสริมให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีโทรทัศน์เพิ่มสัดส่วนของรายการที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เพศศึกษา และการเตรียมตัวเป็น พ่อ แม่ ระดมทรัพยากรจากภาครัฐ เอกชน ในการจัดและผลิตรายการที่ส่งเสริมการพัฒนาเด็ก ส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก ผลิตเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และให้บริการความรู้เกี่ยวกับครอบครัวศึกษา เพศศึกษา และการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้มากขึ้นรวมทั้งจัดประกวดผลงานของสื่อมวลชนในด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เป็นต้น

เป้าหมายที่ 6 ขยายการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพร่างกายของนักเรียนให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานตามพัฒนาการช่วงอายุ ภายใน พ.ศ. 2544

แนวทางการดำเนินงานสำหรับเป้าหมายที่ 6

1. สนับสนุนให้นักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับประทานอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ เช่น ส่งเสริมให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชนจัดหรือประสานความร่วมมือในการจัดอาหารกลางวันและอาหารเสริมที่มีคุณภาพแก่นักเรียนยากจนอย่างทั่วถึงและส่งเสริมให้สื่อมวลชนช่วยปลูกฝังค่านิยมในการรับประทานอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ เป็นต้น

2. ขยายและปรับปรุงคุณภาพของการให้บริการด้านสุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อมและสุขภาพภายในโรงเรียน เช่น ให้โรงเรียนร่วมกับชุมชนจัดสภาพแวดล้อมและสุขภาพให้ถูกสุขลักษณะ สนับสนุนให้หน่วยงานภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชนจัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการพัฒนาสุขภาพให้มากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้สถานีวิทย์ โทรทัศน์ให้การสนับสนุนรายการที่ให้ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยแก่เด็ก โดยลดหย่อนหรือยกเว้นค่าเช่าเวลา สถานี เป็นต้น

3. สนับสนุนให้นักเรียนได้เล่นกีฬาและออกกำลังกายอย่างเป็นประจำและต่อเนื่อง เช่น ส่งเสริมให้ภาครัฐ เอกชน และชุมชนประสานความร่วมมือกันจัดกิจกรรมนันทนาการที่ส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาสุขภาพอนามัย ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน เพื่อสนับสนุนให้สถานศึกษามีสนามกีฬาและอุปกรณ์การกีฬาอย่างเพียงพอ และให้สถานศึกษาอนุญาตให้นักเรียนและประชาชนได้ใช้สนามและอุปกรณ์การกีฬานอกเวลาราชการและปรับปรุงการพลศึกษา โดยเน้นให้นักเรียนรักและเห็นคุณค่าของการออกกำลังกาย เป็นต้น

เป้าหมายที่ 7 พัฒนาความสามารถทางการเรียนของผู้เรียนในด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และด้านวิชาการที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ ได้แก่ วิชาภาษาไทย วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

แนวทางการดำเนินงานสำหรับเป้าหมายที่ 7

1. พัฒนาการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เช่น พัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนการสอนและช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนด้วยตนเอง

พัฒนาห้องสมุดโรงเรียนและแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน โดยระดมทรัพยากรจากภาครัฐ เอกชน และชุมชน เป็นต้น

2. พัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ให้บรรลุตาม จุดหมายของหลักสูตร เช่น พัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาด้านวิชาการ การจัด กิจกรรมและบริการความรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนด้านภาษาไทย วิทยาศาสตร์ และ คณิตศาสตร์ จัดตั้งกองทุนสนับสนุนนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ที่นักเรียนคิดค้น และจัดกิจกรรมเพื่อ ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งความสามารถให้มากขึ้น รวมทั้งแก้ปัญหาการขาดแคลนครู โดย การผลิตครูวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ให้มากขึ้น การเกลี้ยครูและจ้างครูเกษียณอายุราชการที่มี ความรู้ความสามารถ เป็นต้น

3. สนับสนุนให้ผู้มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทย วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ได้ รับการพัฒนาศักยภาพ โดยวิจัยและพัฒนาหลักสูตร สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนภาษาไทย วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์สำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษ และให้ทุนการศึกษาแก่เด็กเหล่านี้ให้ มากขึ้น

4. เผยแพร่ความรู้ ข่าวสาร และข้อมูลเกี่ยวกับภาษาไทย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และคณิตศาสตร์อย่างสม่ำเสมอแก่เด็กและเยาวชนให้มากขึ้น โดยผลิตสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น วารสาร วิทยุทัศน์ จัดรายการที่ให้ความรู้ ข่าวสาร และข้อมูลด้านภาษาไทย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และคณิตศาสตร์ให้มากขึ้น

เป้าหมายที่ 8 รมรงค์เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์แก่ประชาชน และขยายการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กว้างขวางเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของ นักเรียนโดยดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการดำเนินงานสำหรับเป้าหมายที่ 8

1. สนับสนุนให้สถาบันศาสนาและสื่อมวลชน พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ เหมาะสมแก่เด็ก เยาวชน และประชาชน เช่น ส่งเสริมให้สถาบันศาสนาจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ หลักธรรมและอบรมจริยธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ให้มากขึ้น และให้ใช้สถานที่ของวัดจัดกิจกรรมเพื่อ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมให้สถานีวิทย์ โทรทัศน์สนับสนุนรายการที่ส่งเสริมการพัฒนา

คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์แก่เด็ก เยาวชน และประชาชน โดยลดหรือยกเว้น ค่าเช่าเวลาสถานี เป็นต้น

2. ให้สถานศึกษาร่วมมือกับสถาบันในชุมชนและสื่อมวลชนจัดการเรียนการสอนและ กิจกรรมเสริมเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์แก่เด็ก เยาวชนอย่างจริงจัง และต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ มัธยัสถ์ และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เช่น ให้สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับสถาบันศาสนา สถาบัน ครอบครัวยุทธ สถาบันในชุมชน และสื่อมวลชนจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ พึงประสงค์แก่ผู้เรียนให้มากขึ้น พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ และวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในเรื่องดังกล่าว โดยจัด อบรมครู ผลิตคู่มือและสื่อต่าง ๆ ส่งเสริมให้องค์กรทางศาสนา ชุมชน และโรงเรียนจัดหรือร่วมกัน จัดพิธีกรรมทางศาสนา เพื่อเปลี่ยนค่านิยมและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนและผู้ปกครอง เป็นต้น

3. สนับสนุนให้มีการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยมที่พึงประสงค์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานของรัฐ เอกชน ชุมชน และสื่อมวลชนเร่งรัดในเรื่องความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ มัธยัสถ์ และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เพื่อให้เด็ก เยาวชน และประชาชนเห็นแบบอย่างที่ดีและนำไปประพฤติปฏิบัติ ให้มีหน่วยงานกลางที่ประสานและจัดทำแผนพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ วิจัยเพื่อปรับปรุงวิธีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ วิจัยเพื่อปรับปรุง วิธีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมออกเผยแพร่ รวมทั้งให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดเพื่อ ให้ประชาชนมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เป็นต้น

เป้าหมายที่ 9 ให้มีระบบเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีการประสานข้อมูล ข่าวสารความรู้ ระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชนท้องถิ่น สำหรับเป็นแหล่งการเรียนรู้ของคาและ ชุมชนภายในพ.ศ. 2544 รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาการเรียนของประชาชนอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการดำเนินงานสำหรับเป้าหมายที่ 9

1. จัดวางระบบเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีการประสานเชื่อมโยงแหล่งความรู้ ข้อมูล

ข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ทั้งของภาครัฐ เอกชน และชุมชน โดยการศึกษาสำรวจแหล่งความรู้ ข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ วิจัยและพัฒนาเพื่อหารูปแบบในการประสานแหล่งความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และการใช้ทรัพยากรในการให้บริการความรู้ ข้อมูล ข่าวสารที่สอดคล้องเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชนเพื่อให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของประชาชนอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. สนับสนุนให้ชุมชนจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนและมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชน โดยวิจัยและพัฒนาเพื่อหารูปแบบในการส่งเสริมให้ชุมชนมีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิทยาการต่าง ๆ และให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาด้านต่าง ๆ ระหว่างชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการถ่ายทอดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งกันและกัน

3. ส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดและกระจายความรู้ ข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์สู่ประชาชนและชุมชนอย่างกว้างขวางเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยส่งเสริมให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และสื่อมวลชนให้บริการความรู้ ข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน และชุมชนอย่างกว้างขวาง รวมทั้งวิจัยและพัฒนาเพื่อหารูปแบบและแนวทางในการใช้สื่อมวลชนเพื่อการเรียนรู้ของประชาชน

4. ส่งเสริมให้มีการให้ความรู้ เรื่องสื่อมวลชนศึกษา แก่เด็ก เยาวชน และประชาชน โดยให้มีการเรียนการสอนเรื่องสื่อมวลชนศึกษาและกิจกรรมเสริมหลักสูตร รวมทั้งมีการเผยแพร่ให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชน รู้จักเลือกรับและใช้ประโยชน์จากสื่อต่าง ๆ

สรุปลำดับสำคัญของนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

พวิศักดิ์ นุ่มฤทธิ์ (2539 : 140) ได้สรุปลำดับสำคัญของนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

ภารกิจ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีภารกิจที่สำคัญเกี่ยวกับการจัด

การศึกษาเพื่อวางแผน ดังนี้

1. จัดการศึกษาาระดับก่อนประถมศึกษาภาคบังคับ ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

2. จัดการศึกษาาระดับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ตามที่กฎหมายกำหนด
วัตถุประสงค์

ข้อ 1 เพื่อให้เด็กที่มีอายุตั้งแต่ 4 - 6 ปี มีโอกาสได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความพร้อมในการเข้าเรียนระดับการศึกษาภาคบังคับ

ข้อ 2 เพื่อให้เด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับทุกคนได้รับการศึกษาจนจบหลักสูตร และความรู้ ทักษะ เจตคติ ตามที่หลักสูตรกำหนด โดยมีคุณลักษณะที่ต้องการเน้น ดังนี้

2.1 มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์และสุขภาพจิตดี รู้จักป้องกันตนเองให้ปราศจากโรคภัย และสิ่งเสพติด สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้อย่างเหมาะสม

2.2 มีความรู้และทักษะในการใช้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ มีทักษะพื้นฐานอาชีพ สามารถประกอบสัมมาชีพได้ตามควรแก่อัตภาพ รู้จักคิด วิเคราะห์ เลือกรับและ เลือกใช้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อการพัฒนาตนเอง และชุมชนอย่างยั่งยืน

2.3 มีความเป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีคุณธรรม จริยธรรม โดยเน้นความมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2.4 เห็นคุณค่าและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย รู้จักใช้และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

ข้อ 3 เพื่อให้หน่วยงานทุกระดับ สามารถบริหารงานได้คล่องตัว มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคม

นโยบายและมาตรการระดับก่อนการศึกษาภาคบังคับ

นโยบายข้อ 1 ขยายบริการการจัดการศึกษาระดับก่อนการศึกษาภาคบังคับให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ให้กับเด็กที่มีอายุ 4 - 6 ปี ได้รับการพัฒนาความพร้อมทุกด้าน ตามหลักสูตรอนุบาล 2 ปี และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดพื้นที่และเป้าหมายที่รับผิดชอบ

มาตรการ

ข้อ 1 ประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่ และชุมชน เพื่อร่วมกันกำหนดเขตบริการของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน

ข้อ 2 สํารวจข้อมูลจำนวนประชากรแรกเกิด - อายุ 6 ปี ที่อยู่ในเขตบริการของโรงเรียน

ข้อ 3 เปิดขยายชั้นเรียนและห้องเรียนเพิ่มขึ้น รวมทั้งปรับปรุงหลักเกณฑ์แนวปฏิบัติให้เอื้อต่อการให้โอกาสแก่เด็กวัยก่อนการศึกษาภาคบังคับได้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง

ข้อ 4 จัดสรรงบประมาณด้านอาคารสถานที่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาความพร้อมได้ตามเกณฑ์มาตรฐานระดับก่อนการประถมศึกษา รวมทั้งจัดปัจจัยที่จำเป็นสำหรับนักเรียนขาดแคลน เช่น เสื้อผ้า อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม ฯลฯ) เครื่องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ฯลฯ

ข้อ 5 ให้คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดมีอำนาจในการกำหนดรูปแบบวิธีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เพื่อให้สามารถจัดบริการให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสม

นโยบายข้อ 2 เร่งพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับก่อนการศึกษาภาคบังคับ เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านเต็มตามศักยภาพ และเตรียมความพร้อมในการเข้าเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับ โดยเน้นการปรับปรุงแนวการจัดการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่น การพัฒนากระบวนการคิด และการประสานสัมพันธ์เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กภายในครอบครัว

มาตรการ

ข้อ 1 จัดกิจกรรมตามแนวการจัดการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ข้อ 2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ในด้านการพัฒนา กระบวนการ

การคิด ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การใช้ประสาทสัมผัส และการใช้ภาษาในการสื่อความหมาย

ข้อ 3 จัดสรรวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์และปัจจัยพื้นฐาน ให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อม

ข้อ 4 จัดบริการอาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม ฯลฯ) รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันโรค การป้องกันการขาดสารอาหารให้กับนักเรียนทุกคน)

ข้อ 5 จัดกิจกรรมเพื่อประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ให้มีความรู้ ความเข้าใจมีความตระหนัก และมีส่วนร่วมในการพัฒนาอบรมเลี้ยงดูเด็ก

นโยบายและมาตรการระดับการศึกษาภาคบังคับ

นโยบายข้อ 3 จัดการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึงเด็กทุกคนที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์ โดยเน้นการพัฒนาแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย เปิดขยายชั้นเรียนและห้องเรียนเพิ่มขึ้น รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เด็กด้อยโอกาสได้เข้าเรียนจนจบหลักสูตร

มาตรการ

ข้อ 1 ประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรับเด็กเข้าเรียนรวมทั้งประสานความร่วมมือกับเอกชน ผู้นำท้องถิ่นในการติดตามและส่งเด็กเข้าเรียน

ข้อ 2 จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย ตามความเหมาะสมของท้องถิ่น เพื่อช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา เช่น เด็กพิการ เด็กเร่ร่อน เด็กต่างวัฒนธรรม เด็กที่อยู่ห่างไกลทุรกันดาร เด็กที่ไม่มีชื่อในทะเบียนราษฎร เป็นต้น

ข้อ 3 เปิดขยายชั้นเรียนและหรือห้องเรียนระดับการศึกษาภาคบังคับพื้นฐาน โดยจัดปัจจัยที่จำเป็นให้แก่โรงเรียนอย่างเพียงพอตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ข้อ 4 จัดปัจจัยที่จำเป็นให้นักเรียนขาดแคลนทุกคน เช่น ทุนการศึกษา ค่าพาหนะเดินทาง หรือรถรับ-ส่งนักเรียน ที่พัก อาหารกลางวัน แบบเรียน เครื่องเขียน เครื่องแบบนักเรียน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการมาเรียน และเรียนจนจบหลักสูตร

ข้อ 5 ประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไปได้มีความเข้าใจเห็นความสำคัญ ความจำเป็น และประโยชน์ของการเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับ

นโยบายข้อ 4 เร่งพัฒนาคุณภาพนักเรียนในทุกระดับการศึกษาภาคบังคับให้มีคุณภาพ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนด โดยเน้นการปรับปรุงหลักสูตรแกน การสร้างหลักสูตรท้องถิ่น กระบวนการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย การส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การประเมินมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาห้องสมุดในโรงเรียนให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัยนักเรียน การพัฒนาทักษะพื้นฐาน อาชีพ การรู้จักคิด วิเคราะห์ เลือกรับและ เลือกใช้ข้อมูล ข่าวสารและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการอนุรักษ์และรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

มาตรการ

ข้อ 1 แสวงหาความร่วมมือจากองค์กรภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไป ในเรื่อง วิทยากรท้องถิ่น สถานที่ฝึกงาน การหารายได้ระหว่างเรียน ทรัพยากร และปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ ฯลฯ

ข้อ 2 ประสานงานกับกรมวิชาการ เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ของสังคม และการพัฒนาประเทศ

ข้อ 3 จัดทำและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น รวมทั้งนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัด การเรียนการสอน

ข้อ 4 ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ โดยเน้น

- 4.1 การเตรียมความพร้อมของครู นักเรียน ผู้บริหาร
- 4.2 การจัดทำแผนการสอน
- 4.3 การนิเทศภายใน และนิเทศทางไกล
- 4.4 การวัดและประเมินผล โดยเน้นการประพุดติ และการปฏิบัติจริง
- 4.5 การจัดกิจกรรมเพื่อซ่อมเสริม

ข้อ 5 นำสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพมาใช้ในการจัด การเรียนการสอน เช่น การศึกษาทางไกลผ่านสัญญาณดาวเทียม การพัฒนาและการใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์ และวีซีดี เป็นต้น

๒
LC
5255
R47
๒/๒๑๔๗

1๘ ส.ย. 2540
๕040188

สํานักหอสมุด

ข้อ 6 ให้มีการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โดยเน้นการวิจัยในชั้นเรียน

ข้อ 7 จัดให้มีห้องสมุดโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน และพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่สามารถ
บริการข้อมูลข่าวสารได้อย่างเป็นสากล

ข้อ 8 จัดบริการอาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม ฯลฯ) การบริการสุขภาพนักเรียน
การสร้างภูมิคุ้มกันโรค การแก้ปัญหาการขาดสารอาหาร ให้นักเรียนทุกคนรวมทั้งการพัฒนาด้าน
สุขภาพीलอนามัย และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

ข้อ 9 ให้ทุกโรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดนตรี ศิลปะ และนำหลัก
วิทยาศาสตร์การกีฬา มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนกีฬา นันทนาการ และให้นักเรียน
ได้ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ

ข้อ 10 ให้ทุกโรงเรียนจัดกิจกรรม เพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะที่ต้องการตามวัตถุประสงค์
ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่น

- 10.1 การจัดบริการแนะแนวโรงเรียน
- 10.2 การฝึกทักษะชีวิต เพื่อให้รู้จักป้องกันตนเองให้ปราศจากโรคและสิ่งเสพติด
- 10.3 การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม
- 10.4 ลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจกรรมสร้างเสริมวินัยนักเรียน
- 10.5 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 10.6 การสร้างเสริมวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตย
- 10.7 การสร้างเสริมวิถีชีวิตตามหลักการสหกรณ์
- 10.8 การฝึกทักษะพื้นฐานอาชีพ
- 10.9 การฝึกทักษะการคิด การวิเคราะห์ การเลือกรับ และเลือกใช้ข้อมูล

ข่าวสาร

ข้อ 11 จัดให้มีการตรวจสอบ การประเมินมาตรฐานการศึกษาทุกระดับชั้นเรียนเป็น
ระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

นโยบายและมาตรการด้านการบริหาร สันับสนุน

นโยบายข้อ 5 ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารและการนิเทศการศึกษา เพื่อให้บรรลุผลต่อการจัดการศึกษา ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยเน้น การปรับรื้อระบบการบริหาร การกระจายอำนาจให้หน่วยงานระดับปฏิบัติมีความคล่องตัวในการจัดการศึกษา การใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหาร การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ การปรับปรุงการจัดตั้งและจัดสรรงบประมาณ การพัฒนาหน่วยงานทุกระดับให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการนิเทศ ติดตาม กำกับ ประเมินผล การประชาสัมพันธ์ เชิงรุก รวมทั้งเปิดโอกาสให้องค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริการสนับสนุนและประเมินผลการปฏิบัติงาน

มาตรการ

- ข้อ 1 ปรับรื้อระบบ และกระบวนการทำงาน เพื่อให้ทุกหน่วยงานดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ข้อ 2 ให้มีการกระจายอำนาจการบริหาร ในด้านการบริหารงานบุคคล งบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์และงานวิชาการ เพื่อให้มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ
- ข้อ 3 ให้หน่วยงานทุกระดับจัดทำแผนและใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานการนิเทศการศึกษา การติดตาม กำกับ และประเมินผลการปฏิบัติงาน
- ข้อ 4 ให้ทุกหน่วยงานจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการบริหาร การวางแผนการให้บริการ การนิเทศการศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาบุคลากร
- ข้อ 5 ประสานงานกับสำนักงานงบประมาณ เพื่อขอจัดตั้งและจัดสรรงบประมาณในรูปแบบเงินก้อน
- ข้อ 6 กำหนดเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานทุกระดับ และดำเนินการพัฒนาหน่วยงานไปสู่เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด
- ข้อ 7 ให้ทุกหน่วยงานนำนวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัย มาใช้ในการบริหาร การนิเทศการศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาบุคลากร
- ข้อ 8 ให้มีการนิเทศการศึกษาทุกระดับ โดยเน้นการนิเทศภายใน การนิเทศทางไกล อย่างมีระบบและต่อเนื่อง
- ข้อ 9 ให้ทุกหน่วยงานมีการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกทุกรูปแบบ เพื่อสร้างความรู้ ความ

เข้าใจให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาภาคบังคับ รวมทั้งให้ความร่วมมือในการระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ข้อ 10 ให้ผู้แทนองค์กรท้องถิ่น องค์กรเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสนับสนุน และประเมินผลปฏิบัติงาน

นโยบายข้อ 6 พัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจ อย่างมีประสิทธิภาพสรรหาบุคลากรในวิชาที่ขาดแคลนให้เพียงพอ พัฒนาบุคลากรทุกประเภท ทุกระดับ ให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ จิตสำนึก อุทิศการณ์ และมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการปฏิบัติงาน

มาตรการ

ข้อ 1 จัดให้มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัยเพื่อพัฒนาบุคลากรและระบบการบริหารงานบุคคล

ข้อ 2 ดำเนินการสรรหา หรือฝึกอบรมบุคลากรในวิชาที่ขาดแคลนให้เพียงพอ

ข้อ 3 ดำเนินการปรับปรุงระเบียบ และแนวปฏิบัติในการบริหารงานบุคคลให้คล่องตัว และเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง

ข้อ 4 จัดตั้งศูนย์พัฒนาบุคลากร สื่อการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา ในระดับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และระดับภูมิภาค ๆ ละ 1 ศูนย์

ข้อ 5 จัดให้บุคลากรทุกตำแหน่ง ทุกระดับ ได้รับการพัฒนาตนเอง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานในด้านการใช้และพัฒนาเทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอน การวางแผน และการบริหารงบประมาณ การพัฒนาทักษะวิชาชีพ การติดตามประเมินผลและนิเทศการศึกษา การปลูกจิตสำนึก และอุทิศการณ์ในการทำงาน

ข้อ 6 จัดให้บุคลากรได้เข้ารับการอบรม หรือร่วมประชุมสัมมนากับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการศึกษาและดูงานทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

นโยบายข้อ 7 สนับสนุนการจัดสวัสดิการ สวัสดิภาพ และสิทธิประโยชน์ ของบุคลากรทุกประเภท เพื่อสร้างขวัญ กำลังใจ ความภาคภูมิใจ ให้บุคลากรเกิดความสุขในการทำงาน โดยเน้นการดำเนินงานในรูปแบบที่หลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรอย่างทั่วถึง

มาตรการ

ข้อ 1 รักษาและให้สิทธิประโยชน์ที่พึงจะได้รับให้กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานทุกประเภท เช่น เบี้ยกันดาร เงินเพิ่มพิเศษครูสอนการศึกษาพิเศษ ฯลฯ

ข้อ 2 จัดให้มีเงินกองทุนสวัสดิการ เงินทุนหมุนเวียน เพื่อให้ความช่วยเหลือและสนองตอบต่อความต้องการจำเป็นของบุคลากรทุกประเภท เช่น เงินกู้ยืมส่งดอกเบี้ยต่ำเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย การจัดยานพาหนะ การประกันชีวิต การสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ฯลฯ

เอกสารเกี่ยวกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 16 - 20) ได้กำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายหลักการในการดำเนินงาน จุดเน้นในการดำเนินงาน และหลักเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ไว้ดังนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อให้เด็กที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้มีโอกาสศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้นอีก 3 ปี เป็นทรัพยากรมนุษย์ มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม และจริยธรรม และทักษะเพียงพอต่อการเข้าสู่ตลาดแรงงาน หรือประกอบอาชีพอิสระได้ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมหรือเพื่อศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

เป้าหมาย

1. นักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้มีโอกาสต่อระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้นอีก 3 ปี โดยมีนักเรียนเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของนักเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2533

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีคุณลักษณะที่หลักสูตรกำหนดและเป็นพลเมืองดีมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ และทักษะพื้นฐานการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม เศรษฐกิจ และท้องถิ่น

หลักการดำเนินงาน

1. จัดการศึกษาในลักษณะให้เปล่าและไม่บังคับ
2. สนองผู้เรียนที่ต้องการเรียนต่อจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. ขยายโอกาสทางการศึกษาในชนบทให้มากเป็นพิเศษ
4. จัดการศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น
5. ในระยะแรกจัดดำเนินการในโรงเรียนที่มีความพร้อมต่อการจัดการเรียนการสอน

จะเน้นในการดำเนินงาน

1. มุ่งจัดการศึกษาให้นักเรียนที่ไม่ได้เข้าเรียนต่อมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดอื่นที่อยู่ห่างไกลชนบท
2. การเรียนการสอนเน้นการฝึกทักษะด้านพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพและเมื่อนักเรียนจบแล้วสามารถมองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพที่สามารถพึ่งตนเองได้ ตลอดจนใช้แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน
3. สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเป็นพลเมืองดีในสังคม ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม รักและต้องการพัฒนาท้องถิ่นของตนให้ดีขึ้น

หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกโรงเรียน

1. เป็นโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่น เมื่อเปิดการสอนแล้วไม่เป็นผลกระทบกระเทือนต่อโรงเรียนในทุกสังกัดที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่ที่มีอัตราการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่ำ อันเนื่องมาจากปัญหาภูมิประเทศไม่อำนวยต่อการเดินทางและประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน
3. โรงเรียนมีสภาพที่มีความเหมาะสมและพร้อมที่จะดำเนินการได้
4. มีผลสำเร็จด้านการเรียนการสอนกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพระดับประถมศึกษาและมีช่องทางสามารถสนับสนุนให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน
5. ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูมีความสนใจ ตั้งใจ กระตือรือร้นและเสียสละ

ส่งเสริมและสนับสนุนที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง

6. ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในท้องถิ่น สนใจ ยินดีในการสนับสนุนส่งบุตรหลานเข้าเรียนทั้งสนับสนุนกิจกรรมโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

7. พิจารณาเปิดโรงเรียนให้อยู่ในลักษณะของการกระจายอย่างทั่วถึง รวมจำนวนโรงเรียนที่เปิดประมาณ 1/4 ของจำนวนกลุ่มโรงเรียนของทั้งจังหวัด โดยผ่านการเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรมจังหวัด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ✓

๘ ศิริพร จุลบาท (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรแบบกึ่งระบบโรงเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1. การนำหลักสูตร ไปสู่การปฏิบัติงานในโรงเรียน โรงเรียนได้รับจุดประสงค์เนื้อหากระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และความต้องการของท้องถิ่น กำหนดการสอนและแผนการสอนของกลุ่มโรงเรียนมีปัญหาคือ ขาดผู้เชี่ยวชาญที่ให้คำแนะนำ ขาดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การสอนและงบประมาณ

2. การจัดปัจจัย และสภาพต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร โรงเรียนได้จัดให้ครูสอนได้หลายวิชา เชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาช่วยสอน จัดสถานที่ภายในโรงเรียนเป็นที่ฝึกงานอาชีพ ให้กับผู้ปกครอง การบริหารหลักสูตรเป็น 3 แบบ คือ แบบปกติที่ใช้กับโรงเรียนทั่วไป แบบกึ่งระบบโรงเรียน และแบบปกติที่ใช้ในโรงเรียนทั่วไปร่วมกับแบบกึ่งระบบ มีปัญหาคือ จำนวนครูไม่เพียงพอ ครูไม่ได้รับการอบรมและพัฒนาวิชาชีพ ห้องเรียนไม่เพียงพอ ไม่มีสถานที่ฝึกอาชีพที่เหมาะสม

3. การจัดการเรียนการสอน โรงเรียนได้รับวิธีสอน โดยให้นักเรียนนักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ใช้บทเรียนสำเร็จรูป ฝึกงานอาชีพตามโครงการ จัดเนื้อหาวิชาให้เรียนในห้องเรียน และนอกห้องเรียน จัดโครงการหารายได้ระหว่างเรียนเข้าไปไว้ในแผนของโรงเรียน มีปัญหาคือ

ขาดสื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ขาดพาหนะและบุคลากรในการนี้เทศติดตามผลการเรียนนอกโรงเรียน นักเรียนที่ได้รับการผ่อนผันค่าเล่าเรียนขาดความรับผิดชอบในงานที่ได้มอบหมายและปฏิบัติงานไม่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

ณรงค์ ฅ ลำพูน (2534) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อการขยายการศึกษาเป็น 9 ปี โดยศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำพูน จำนวน 281 คน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นต่อการขยายการศึกษาเป็น 9 ปี โดยใช้หลักสูตร ม.1 - ม.3 อยู่ในระดับมาก งานด้านบุคลากรควรจัดให้มีการอบรมดูงานเกี่ยวกับการใช้และการพัฒนาหลักสูตรแบบเรียนและวิธีการสอนให้มากที่สุด ด้านอาคารสถานที่ยังไม่สามารถจัดหาห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์และห้องปฏิบัติการอื่น ๆ ได้

วีรพล วงศ์นันตา (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนวิชาสามัญศึกษาทุกคนมีวุฒิปริญญาตรี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาวิชาเอกอื่น ๆ เช่น การประถมศึกษา บริหารการศึกษา พลศึกษา ฯลฯ และไม่ผ่านการอบรมวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และสังคมศึกษา โดยสอนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เช่นเดียวกับผู้สอนวิชาการงานอาชีพ ด้านอาคารสถานที่ มีพื้นที่เพื่อการเกษตร 0 - 5 ไร่ ห้องเรียนจำนวน 5 - 10 ห้อง อาคารเรียนบ้านพักครูและห้องน้ำห้องส้วมอย่างละ 2 ห้อง อาคารเอนกประสงค์และเรือนเพาะชำอย่างละ 1 หลัง และส่วนใหญ่มีห้องพิเศษคือ ห้องสมุด ห้องพัสดุ และห้องพัสดุผู้บริหาร ด้านกิจกรรมนักเรียน การให้สวัสดิการนักเรียนด้านเสื้อผ้า เครื่องเขียนแบบเรียน มีปัญหาสูงสุด ขาดสื่ออุปกรณ์การเรียน ขาดคู่มือแผนการสอนและหลักสูตร ขาดเทคนิคที่ดีและประสบการณ์สอนระดับมัธยมศึกษา ขาดบุคลากรสอนวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์

วิยดา เหล่มตระกูล และคณะ (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สาเหตุในการศึกษาต่อและสภาพความคาดหวังในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในอำเภอห้องจันทร จังหวัดลำปาง

ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ระดับความคาดหวังของ

นักเรียนสูงกว่าสภาพความเป็นจริงในทุกเรื่อง ด้านสภาพสิ่งแวดล้อมพบว่า ระดับความคาดหวังสูงกว่าระดับความเป็นจริงในทุกด้าน คือ ที่พักผ่อนหย่อนใจ ความสะอาด บริเวณร่มรื่น สวยงาม และมีอาคารประกอบ ด้านสวัสดิการพบว่า นักเรียนต้องการให้มีการบริการด้านสหกรณ์ร้านค้าและมีสินค้ามากมาย การบริการห้องสมุด อนามัยชุมชน สูงกว่าระดับความเป็นจริง

วิยาตี พิกุลสวัสดิ์ (2536) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง แนวทางการบริหารโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่

ผลของการศึกษาพบว่า การบริหารงานในระดับโรงเรียนที่จะต้องพยายามแสวงหาแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้ความยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นให้มากขึ้นโดยให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มรูปแบบ อันจะเป็นส่วนสำคัญในการดึงเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน การพัฒนาท้องถิ่น รักษาประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม รวมทั้งดูแลรักษาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนสืบไป

สิน วงษ์จันทร์ (2537) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องสภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการขาดแคลนครูในสาขาวิชาเอกต่าง ๆ คือ ขาดแคลนครูวิชาเอกคณิตศาสตร์ร้อยละ 13.41 วิทยาศาสตร์ร้อยละ 16.67 ภาษาอังกฤษร้อยละ 13.41 วิชาชีพร้อยละ 12.20 และปัญหาด้านธุรการ การเงินและพัสดุ พบว่าปัญหาที่มีอยู่ในระดับมากคืองบประมาณที่ได้รับจัดสรรและสนับสนุนในโรงเรียนไม่เพียงพอ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สิน วงษ์จันทร์. 2537 : 45 ; อ้างอิงมาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : ไม่มีเลขหน้า) ได้สรุปผลจากการศึกษาของคณะกรรมการประเมินผลโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับจากระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อีก 3 ปีในด้านต่าง ๆ ดังนี้

สภาพของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอน

1. อาคารสถานที่ พบว่าในระยะแรกโรงเรียนส่วนใหญ่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารเรียนอาคารประกอบเพื่อให้มีห้องเรียนสำหรับมัธยมศึกษา
2. บุคลากร พบว่าจำนวนครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีจำนวนที่แตกต่างกันอยู่

ระหว่าง 5 - 14 คน ส่วนใหญ่โรงเรียนคัดเลือกครูเข้าสอนตามสาขาวิชาเอกที่เรียนมา ประสบการณ์และความถนัด ความสามารถพิเศษ รวมทั้งความสนใจของครูด้วย

3. งบประมาณ พบว่าโรงเรียนได้รับงบประมาณต่อจำนวนนักเรียนเป็นรายหัวได้เป็นเงิน 934 บาท โดยมีจำนวนเงินอยู่ระหว่าง 543 - 2,266 บาท งบประมาณดังกล่าวใช้เป็นค่าวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนและคู่มือครู เลือฝ้่าชุดนักเรียน ค่าตอบแทนวิทยากร ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน พอสรุปได้ดังนี้

1. อาคารสถานที่ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอาคารเรียน อาคารประกอบ ตลอดจนห้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน
2. วัสดุบางประเภทขาดแคลน
3. บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอและวุฒิสาขาวิชาเอกไม่ตรงกับวิชาที่สอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายวิชามัธยมศึกษา และยังคงขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านในสาขาวิชาอาชีพด้วย

4. งบประมาณ ได้รับล่าช้าและมีจำนวนไม่เพียงพอใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ รวมทั้งงบประมาณในการจัดอบรมสัมมนา ศึกษาและดูงาน

วัลลภ ศรีรัมย์ (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีลักษณะ ดังนี้

1.1 งานบริหารบุคคล ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีทรรศนะว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาจากความถนัด ความสนใจ และประสบการณ์ เชี่ยวชาญวิทยากร ห้องเรียนมาให้ความรู้ และพัฒนาบุคลากรโดยให้เข้าอบรมตามที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดมากที่สุด

1.2 งานงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีทรรศนะว่า โรงเรียนส่วนใหญ่แจ้งยอดเงินงบประมาณแก่ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้ครูผู้สอนเสนอ

ความต้องการงบประมาณสนับสนุนการเรียนการสอนแต่ละวิชา ใช้วิธีจัดสรรงบประมาณ โดยตั้ง
คณะทำงานวิเคราะห์ความต้องการและจัดลำดับความสำคัญและมีการติดตาม ควบคุมกำกับการทำงาน
งานด้านงบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และระยะเวลาที่กำหนด

1.3 งานหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีทรรศนะว่า ครูผู้สอนระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) อยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนมีความต้องการเอกสารประกอบ
การสอนตามหลักสูตร คือ คู่มือครู แผนการสอนและเอกสารหลักสูตร

1.4 งานการประสานงาน ผู้บริหารและครูผู้สอน มีทรรศนะว่า โรงเรียนส่วนใหญ่
จัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน และดำเนินงานตามปฏิทินปฏิบัติงาน มีการประสานงานกับชุมชนโดยประสาน
งานตามที่กำหนดรูปแบบหรือตำแหน่งหน้าที่

1.5 งานการจัดกระบวนการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมี
ทรรศนะว่าโรงเรียนส่วนใหญ่จัดรายวิชาต่าง ๆ โดยพิจารณาจากบุคลากรที่ทำหน้าที่สอน

1.6 งานนิเทศและติดตามผล ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีทรรศนะว่า
โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำแผนการนิเทศการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การนิเทศกิจกรรม
การเรียนการสอนกระทำโดยสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

2. ปัญหาการดำเนินงานระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสมีลักษณะ ดังนี้

2.1 การบริหารงานบุคคล พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าปัญหาสูงสุด คือ ความ
ไม่เพียงพอของครูในสาขาวิชาเฉพาะ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ส่วนครูผู้สอน
เห็นว่าปัญหาสูงสุดคือ ความไม่เพียงพอเกี่ยวกับเอกสารการดำเนินงานระดับมัธยมศึกษาสำหรับครู
ใช้ศึกษาค้นคว้า

2.2 งานงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าปัญหาสูงสุด
คือ ความเพียงพอของงบประมาณค่าแบบเรียนสำหรับนักเรียนที่ทางการจัดให้ ส่วนครูผู้สอนเห็นว่า
ปัญหาสูงสุดคือ ความไม่เพียงพอของวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเสรี

2.3 งานการประสานงานพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเห็นว่าปัญหา
สูงสุดคือ การทำให้บุคลากรในโรงเรียนรู้และเข้าใจความหมายของการดำเนินงานระดับมัธยมศึกษา
อย่างชัดเจน

2.4 งานบริหารหลักสูตร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความเห็นว่าเป็นปัญหาสูงสุดคือ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของครูผู้สอน

2.5 งานการจัดกระบวนการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความเห็นว่าเป็นปัญหาสูงสุดคือ การจัดแหล่งวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเอง เช่น ห้องสมุด

2.6 งานนิเทศและติดตามผล พบว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความเห็นว่าเป็นปัญหาสูงสุดคือ ความไม่สม่ำเสมอที่ครูผู้สอนได้รับการนิเทศด้านการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากศึกษานิเทศก์จังหวัด

พนา สุวรรณวัฒน์ (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศภายในของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการการนิเทศภายในของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยา ใน 5 ด้าน คือ การจัดและพัฒนาบุคลากรการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล มีความต้องการการนิเทศภายในอยู่ในระดับมากทุกคน

2. เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในของครูที่มีประสบการณ์ด้านการสอนต่ำกว่า 1 ปี ระหว่าง 1 - 3 ปีขึ้นไป พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร ครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 1 ปี และระหว่าง 1 - 3 ปี มีความต้องการด้านการพัฒนาหลักสูตรมากกว่าครูที่สอนมากกว่า 3 ปีขึ้นไป

2.2 ด้านการประเมินผล ครูที่มีประสบการณ์ด้านการสอนต่ำกว่า 1 ปี มีความต้องการด้านการประเมินผลมากกว่าครูที่สอนมากกว่า 3 ปีขึ้นไป

3. เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในของครูผู้สอนวิชาสามัญ และครูผู้สอนวิชาการงานและอาชีพ พบว่า มีความต้องการการนิเทศภายในแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศภายในของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทาง

การศึกษาตามสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่สังกัด พบว่า มีความต้องการการนิเทศภายในแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2538 : ภาคผนวก) ได้กล่าวถึงการสำรวจของส่วนดุสิตโพลซึ่งได้ทำการวิจัยเชิงสำรวจเรื่อง โฉมหน้าใหม่การศึกษาไทยควรเป็นอย่างไร โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกสอบถามความคิดเห็นของประชาชนคนไทยทั่วประเทศ จำนวน 47,057 คน ทุกจังหวัด 810 อำเภอรวมทั้งอำเภอด้วยและ 38 เขตในกรุงเทพมหานคร ส่วนที่สองสำรวจผ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและมติชนรายวัน ได้กลุ่มตัวอย่าง 1,752 คน และส่วนที่สามคือ ผู้เข้าร่วมสัมมนาในระดับชาติ ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติ สิริกิตต์ จำนวน 999 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ประเด็นปฏิรูปการศึกษา ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า ต้องปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ทุกคนมีสมรรถนะที่จะแข่งขันกับประชาคมโลกได้ โดยคงไว้ซึ่งความเป็นไทย
2. ประเด็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าสถาบันที่จะมีบทบาทต่อการเรียนรู้ของเด็กมากที่สุด คือ สถาบันครอบครัวและพ่อแม่ รองลงมาคือโรงเรียน
3. การศึกษาภาคบังคับ ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า ควรจัดการศึกษาภาคบังคับอย่างน้อย 9 ปี
4. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าควรเป็นหลักสูตรแกนกลาง บังคับและหลักสูตรท้องถิ่นผสมกัน และมีหลักสูตรเดียวกันทั้งประเทศ
5. นอกเหนือจากภาษาไทย ประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรให้เด็กไทยเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง
6. ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าควรมีวิชาจริยธรรม/คุณธรรมตามหลักของ ศาสนา/วัฒนธรรม/ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม/การจัดการ/กีฬา/ดนตรี เป็นวิชาบังคับ
7. ประเด็นการบริหารและการจัดการ ประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า รัฐต้องกระจายอำนาจให้ประชาชน ท้องถิ่นและสถานศึกษามีส่วนร่วมมากที่สุด
8. ประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรให้ชุมชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนในด้าน การตรวจสอบประสิทธิภาพการดำเนินงานของโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในด้านการจัดหลักสูตร

9. ประเด็นการจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัย ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า ต้องให้อิสระในการบริหารงานภายใน โดยรัฐบาลให้เงินสนับสนุนทั่วไป

10. ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่ารัฐบาลต้องเปิดโอกาสให้เอกชน มูลนิธิ องค์กรเอกชน สาธารณประโยชน์จัดการศึกษา โดยรัฐบาลกำหนดหลักสูตรแกนกลาง กำหนดมาตรฐาน แต่ลดการควบคุมและผ่อนคลายนกฏและระเบียบ

นาวิน วิทยาภรณ์ และคนอื่น ๆ (2539) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดลำพูน

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านบุคลากร การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ การจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผล การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนมีความสำคัญมีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการ และได้รับการเอาใจใส่อยู่เสมอจากผู้เกี่ยวข้องในด้านสภาพบริบทของโรงเรียนและชุมชน เรื่องการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน อาคารสถานที่ การบริการประชาสัมพันธ์สร้างโอกาสการเรียนรู้ต่อการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน โดยชุมชนมีโอกาสสนับสนุนการจัดกิจกรรมของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ที่จะส่งผลสนองตอบความต้องการของชุมชน

เฉลิม กลิ่นกุล และคนอื่น ๆ (2539) ได้ทำการศึกษาเรื่องความต้องการกับสภาพความเป็นจริงทางการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า

1. ความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านที่ต้องการสูงสุดคือ ต้องการครูผู้สอนที่มีวุฒิทางการศึกษาตรงตามวิชาที่สอน ต้องการต่ำกว่าข้ออื่น ๆ คือ การนำวิทยากรท้องถิ่นจากภายนอกมาให้ความรู้นักเรียน

1.2 ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปภายในโรงเรียน ข้อที่โรงเรียนจัดได้ระดับสูงกว่าด้านอื่น ๆ คือ การมีอาคารเรียนและอาคารประกอบ เช่น หอประชุม โรงอาหาร และห้องสมุดโรงเรียน เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน หนังสือตำราเพียงพอต่อการ

ค้นคว้า ส่วนข้อที่โรงเรียนจัดได้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ คือ มีห้องประจำวิชา

1.3 ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทั่วไปในโรงเรียน โรงเรียนต้องการสูงสุด คือ การมีอาคารเรียนและอาคารประกอบ เช่น หอประชุม โรงอาหาร ส่วนที่ต้องการต่ำกว่าข้ออื่น ๆ คือ การมีห้องประจำวิชา

1.4 ด้านการบริการและสวัสดิการที่โรงเรียนจัดให้นักเรียน ต้องการสูงสุดคือ ต้องการให้โรงเรียนจัดหาทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนยากจน ส่วนข้อที่ต้องการต่ำกว่าข้ออื่น ๆ คือ การบริการเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายที่โรงเรียนจัดให้

2. สภาพความเป็นจริงของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน จัดอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน คือ

2.1 ด้านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ข้อที่โรงเรียนจัดได้ระดับสูงกว่าด้านอื่น ๆ คือ การจัดให้ครูผู้สอนมีวุฒิทางการศึกษาตรงตามวิชาที่สอนนักเรียน ส่วนข้อที่จัดได้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ คือ การนำวิทยากรท้องถิ่นจากภายนอกมาให้ความรู้แก่นักเรียน

2.2 ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปภายในโรงเรียน ข้อที่โรงเรียนจัดได้ระดับสูงกว่าด้านอื่น ๆ คือ การมีอาคารเรียนอาคารประกอบ เช่น หอประชุม โรงอาหาร และห้องสมุดโรงเรียน ใ่อ้อำนวยต่อการเรียนการสอน หนังสือเพียงพอต่อการค้นคว้า ส่วนที่โรงเรียนจัดได้น้อยกว่าข้ออื่น ๆ คือ มีห้องประจำวิชา

2.3 ด้านการบริการและสวัสดิการที่โรงเรียนจัดให้ ข้อที่โรงเรียนจัดได้ระดับสูงกว่าด้านอื่น ๆ คือ การจัดหาทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนยากจน ส่วนข้อที่โรงเรียนจัดได้น้อยกว่าด้านอื่น ๆ คือ การจัดที่พักสำหรับนักเรียนที่ห่างไกลหรือจัดบริการรถรับ - ส่ง นักเรียน

3. การเปรียบเทียบความต้องการกับสภาพความเป็นจริงทางการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ความต้องการและความเป็นจริงแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการสนองตอบความต้องการการเรียนรู้ของบวงชน ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และประชาชนโดยทั่วไป การดำเนินงานที่ผ่านมาประสบปัญหาอุปสรรคในหลาย ๆ ด้าน เช่น ขาดแคลน

อาคารสถานที่ ขาดห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ขาดแคลนครูบางสาขาวิชา เช่น สาขาคณิตศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ส่วนความคาดหวังของสังคมที่มีต่อโครงการนี้สูงกว่าความเป็นจริงทุกด้าน ต้องเป็นหน้าที่ของรัฐบาล หน่วยงานที่รับผิดชอบที่จะต้องพัฒนาปรับปรุง สักสมุนด้านงบประมาณ เพื่อสนองต่อความต้องการของสังคมต่อไป